A°. 1829. N°. 151.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 19 December.

FRANKFORT, den 16den December.

Volgens handelsberigten uit Konstantinopel, van den 16den November, werden de buitengewone Russische gezanten aldaar van Rodosto verwacht. — Verscheidene Grieksche koopvaardijschepen, die naar Konstantinopel bestemd waren, zijn aan de Dardanellen opgehouden geworden. De kapiteins vervoegden zich daarop te lande naar de hoofdstad, en kregen, door tusschenspraak van den Engelschen minister, verlof om met hunne ladingen naar Konstantinopel te komen, doch onder voorwaarde, dat zij hunne nationale vlag niet zouden opijschen. Reizende Grieken, die met Grieksche passen voorzien zijn, ondervinden mede geene moeijelijkheden, en men eerbiedigt derhalve het gezag, dat dezelve afgeeft.

ODESSA, den 27sten November.

In den avond van den 24sten is het Turksche geraseerde linieschip Scheref-Ressan, onder bevel van den admiraal Kassim-pacha, alsmede het Turksche fregat Feijzur-Rahman op de reede alhier aangekomen. Deze schepen hebben het Turksche, naar Petersburg bestemde gezantschap, Halil-pacha en Seid-Suleiman Nedschib, met een gevolg van zestig personen aan boord. Wegens het stormachtige weder heeft tot heden de ontscheping niet kunnen plaats hebben. Zij zullen de quarantaine uithouden in een daartoe gehuurd huis, in de nabijheid van de quarantaine-haven gelegen.

In de afgeslotene wijk der stad zijn op nieuw verscheidene personen door de pest aangetast. Op last van den Keizer, zal de tijd van de verdubbeling des kordons rondom de stad, tot meerdere zekerheid, verdubbeld worden.

Gisteren morgen om half 4 uur is hier, bij 5 graden warmte, eene sterke aardbeving bespeurd, welke echter geene schade heeft aangerigt.

MOLDAVIE.

Uit Jassij wordt den 28sten November het volgende gemeld: Den 24sten en 25sten dezer is alhier een artillerie-park van 54 stukken geschut, van zwaar en middelbaar kaliber, met de daartoe behoorende munitie-wagens aangekomen, en den volgenden dag over de Pruth naar Bessarabie vertrokken. — De vroeg ingevallen koude heeft, sedert de laatst verloopene week, eene aanmerkelijke vermindering in de verwoestingen der pest ten gevolge gehad. De sterfte, welke vroeger dagelijks het getal van 20 tot 30 dooden bereikte, is reeds tot tusschen de 8 en 10 verminderd. De besmetting neemt mede in evenredigheid af. — Den 26sten, 's morgens omstreeks 4 uur, is te Jassij eene sterke aardbeving ondervonden. De schokken hielden, in eene toenemende kracht, ongeveer 70 sekonden lang aan. De beweging kwam in eene horizontale rigting van het Westen naar het Oosten. Van daar liet zich mede een dof onderaardsch geraas hooren. Eenige kerken en gebouwen hebben, door aanmerkelijke scheuren in de gewelven, schade geleden; ook zijn de schoorsteenen van verscheidene huizen ten deele ingestort, ten deele zwaar beschadigd. 's Avonds tusschen 7 en 8 uur van denzelfden dag is eene nieuwe, maar zeer ligte aardbeving waargenomen.

PETERSBURG, den 5den December.

De courant van Tiflis behelst het volgende berigt uit Baschkischet van den 3den November: "Heden 's namiddags om 4 uur hadden wij hier eene zonsverduistering, welke ongeveer 4 uren lang aanhield. De morgen was helder en stil; om 11 uur verhief zich een wind, die langzamerhand in kracht toenam. Om 2 uur ging hij tot eenen volledigen storm over, die gansche wolken van stof medevoerde en verscheidene hutten omverwierp. Eindelijk bedekte een donkere bloedroode schijf de zon en daarbij bereikte de storm zijnen hoogsten grand; terwijl hij ook weder afnam, naarmate de de bloedroode schijf zich van de zon verwijderde.

PARYS, den 13den December.

Heden zijn er al weder nieuwe geruchten omtrent eene spoedige verandering van ministerie in omloop.

— Volgens berigten uit Rome van den 30sten November, zal aldaar spoedig worden overgegaan tot de heiligverklaring van de welzalige Clotilda van Frankrijk, Koningin van Sardinie en zuster der Allerchristelijkste Koningen Lodewijk XVI, Lodewijk XVIII, en Karel X. Men verzekert, dat het hof van Turin de honderd duizend Romeinsche kroonen zal geven, waarop de kosten dezer godvruchtige en luistervolle plegtigheid begroot worden.

— De dagbladen van Napels melden, dat de heer van Ribeaupierre den 26sten November, aan boord van het Russische fregat, de Prinses Eliza, naar Konstantinopel is vertrokken.

GEND, den 16den December.

Het Journal de Gand behelst heden een breed verhaal van de gruwelijke behandeling, welke de jongens in het weeshuis te Gend, onder bestuur van den abt Zinzerling, een der schrijvers van den Catholique, hebben ondergaan. Het zal genoeg zijn, daarvan het volgende te melden. De bedsteden in het gesticht zijn van ijzer. Zij, die het ongeluk hadden (hetwelk bij kinderen van 8 à 10 jaren niet vreemd is), dat hun 's nachts het water ontliep, werden, na tot den bloede toe gegeeseld te zijn, op de ijzeren stangen van die bedsteden uitgestrekt en moesten daar zoo, ook in de koudste winternachten, zonder eenig deksel nederliggen. Om ongewone vergrijpen op de school te straffen, daartoe waren vijf hokken bestemd, welke in een gewelfd hol van slechts achttien voet ruimte gemaakt waren. De muren en vloer derzelven waren zeer vochtig. Er kon geen andere lucht binnen komen, dan door eene tralie boven de deur. Een weinig op den grond geworpen stroo was daar de legerstede voor de jonge kweekelingen, die op brood en water gezet werden en er soms weken in moesten doorbrengen. Ieder hok werd door secreten verpest, en de lucht was er zoodanig, dat de leden van het gerigt, bij het onderzoek, er spoedig uit moesten gaan om adem te scheppen. Tot het straffen van zwaardere vergrijpen diende een nog akeliger hok, de ijzeren muijte genaamd, waar de lucht even verpest was, geen daglicht kon doordringen, en de kinderen bovendien door eene menigte ratten geplaagd werden. Verscheidene kinderen zijn door deze behandeling ernstig ziek geworden en sommigen hebben ongeneesselijke kwalen opgedaan. Menigmalen werden de jongens met bevroren voeten en vol zweren uit de hokken en van de ijzeren bedden gehaald. — Als een echt jezuitische streek vermeldt het Journal de Gand hierbij nog het volgende: De abt Zinzerling kwam voor ongeveer twee maanden in het gesticht, liet de deuren openen, en zeide, dat zij, die misnoegd waren, zouden kunnen heengaan. Twee kinderen wilden van die vrijheid gebruik maken; maar in plaats van hen te laten gaan, werden zij gegrepen en voor veertien dagen in een hok opgesloten. Door de verpeste lucht geraakten zij er geheel buiten kennis, en het heeft moeite gekost om hen tot het leven terug te brengen. De jongste dezer kinderen was acht jaar oud. — De abt Zinzerling is dezer dagen in hechtenis genomen om door den regter geoordeeld te worden. Dit zijn nu de lieden, zegt het Journal de Gand, die om vrijheid van onderwijs roepen, om er zich geheel alleen van meester te maken.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van Dingsdag den 15den December.

De vergadering wordt ten half 12 ure geopend.

De notulen van het verhandelde in de openbare en geheime zitting van gisteren worden gelezen en goedgekeurd.

Z. Exc. de minister van financien is aanwezig.

Er zijn, met den voorzitter, 103 leden tegenwoordig.

Z. Exc. de minister van financien willende voldoen aan het verlangen der afdeelingen, in het rapport van de centrale afdeeling te kennen gegeven, tot het bekomen van het rapport der permanente commissie van het amortisatie-sijndicaat aan de algemeene vergadering met den daarbij vermelden staat, heeft daarvan zeven afschriften doen vervaardigen en aan den voorzitter ter hand gesteld. Daar het verslag alleen in de Nederduitsche taal is opgesteld, zoo wordt er besloten, dat eenige der leden van het sijndicaat, welke in de kamer zitting hebben, en het Fransche rapport in handen hebben, zoo als de heeren le Hon, Surlet de Chokier en Serruijs daarvan een afschrift zullen laten maken; zullende verder dit rapport in de beide talen, op voorstel van den heer Gelders de Dellafaille, worden gedrukt en aan de leden rondgedeeld. — De beraadslagingen over de begrootingswetten worden vervolgd.

De heer van Boelens aarzelt niet zijne goedkeurende stem aan die wetten te geven en acht zich vooral in de tegenwoordige oogenblikken verpligt dezelve niet te weigeren. Hij gispt het misbruik, hetwelk men van de bestaande wet op de drukpers gemaakt heeft, en hij ondersteunt daarom het gevoelen, dat daar tegen strenge bepalingen behooren te worden vastgesteld. Hij bestrijdt ook al de tegenwoordig tegen de regering opgeworpene grieven, zoo als de afschaffing van de belasting op het gemaal, de herstelling van de jurij, de verantwoordelijkheid der ministers, de vrijheid van het onderwijs enz. Het zijn alleen de leden van de congregatie en de jezuiten, die eene onbelemmerde vrijheid van onderwijs verlangen. Ten einde de bedoelingen der factie, welke in het rijk bestaat, niet te begunstigen, zal de spreker voor de wetten stemmen.

De heer van Toulon stelt zich het gewigt voor van eene tienjarige begrooting. Het doet hem leed, dat, ter gelegenheid dezer discussie, vragen zijn gedaan, welke men met den naam van grieven bestempelt, doch die aan het onderwerp der beraadslagingen geheel vreemd zijn. Namelijk inzien heeft de regering aan vele bedenkingen der afdeelingen gehoor verleend, aan vele wenschen toegegeven. Omtrent andere punten, welke zij nog niet raadzaam oordeelde te wijzigen, heeft zij voldoende verzekerin-

gen afgelegd. De redenaar ziet dus geen grond, om de voorgestelde wetten niet aan te nemen; vooral in de tegenwoordige omstandigheden behoorde men dezelve niet te verwerpen.

De heer *C. G. Clifford* zal zorgvuldig vermijden, in eenige aanmerking te komen met punten, die buiten de eigenlijke begrootingswetten en dus buiten het onderwerp der beraadslaging liggen, en alleen de bedenkingen voordragen, die omtrent de onderhavige ontwerpen zelve, na de beantwoording der aanmerkingen van de afdeelingen door de regering, nog bij hem overgebleven waren. In de eerste plaats was in de 7de afdeeling, waartoe hij de eer had te behooren, omtrent het ontwerp van wet tot vaststelling der uitgaven voor de eerste afdeeling van het jaar 1830, verlangd geworden, dat sommige algemeene uitgaven nader uiteen gezet mogten worden, en dat sommige van dezelve, als uit haren aard wisselvallig zijnde, op de eenjarige begrooting zouden worden overgebragt. Ook had zij de wensch te kennen gegeven, dat, door de afvoering van vele uitgaven naar de eenjarige of buitengewone begrooting, er eene ruime gelegenheid overgelaten werd om vele bezuinigingen daar te stellen. De regering had echter daarop de aanmerkingen weinig of in het geheel niet beantwoord.

De redenaar beklaagde het, dat de hoofden van de verschillende departementen van algemeen bestuur niet allen tegenwoordig waren, daar zij vele inlichtingen, die men thans ontberen moet, konden geven. Hij betuigde daarentegen zijne dankbaarheid wegens de van Z. M. ontvangene mededeeling, dat Hoogstdezelve de behoefte gevoelde, om eene voldoende gemeenschap tusschen de regering en de kamer daar te stellen, ter bevordering van het gemeene overleg.

De vraag, welke zich thans voordeed, was, waarmede men het vaderland grooter dienst kon bewijzen, door de aanneming of verwerping der begrootingswetten, derzelver waarde een oogenblik daargelaten? De redenaar besluit tot het eerste, daarbij echter de verklaring doende, dat hij eene transitoire wet, zoo als in de antwoorden der regering voorkomt, voor ongrondwettig houdt.

De heer *Luzac* acht het den pligt van elken afgevaardigde, om zijn gevoelen over de begrootingswetten mede te deelen. Hij had met leedwezen de verklaring van 19 leden gezien, inhoudende: *geen herstel van grieven, geen geld*. De redenaar laat zich breedvoerig en ten sterkste tegen dit beginsel uit; hetzelve komt hier niet te pas en is ongrondwettig. Wanneer men het herstel van grieven verlangt, staat de weg open tot het doen van een voorstel. Waar zou het heenen leiden, wanneer elk onzer grieven van allerlei aard wilde opwerpen. Hoe zou zich de regering uit dit dwaalspoor redden.

Dat beginsel mag goed zijn geweest in overoude tijden, toen het geheel maatschappelijk bestaan bij de beraadslaging over eene begrootingswet op het spel werd gezet; doch in het tegenwoordig tijdvak is hetzelve ongerijmd. Hij betoogt wijders de noodzakelijkheid, om de begrooting in even zoo vele afdeelingen als hoofdstukken te verdeelen, en daarover afzonderlijk te stemmen, gelijk men bij de wetboeken titels heeft en daarover afzonderlijk heeft gehandeld. Dit zou veel goeds stichten. Hij acht zich verpligt, om zich te verklaren tegen de leer, in het vorige jaar in de bekende redevoering van den minister van justitie verkondigd, dat namelijk de ministers niet verantwoordelijk zijn; wijl dat beginsel in de voor weinige dagen ontvangene koninklijke boodschap herhaald is. Iemand behoort er verantwoordelijk te zijn, en daar bij het beginsel huldigt, dat de Koning geen kwaad kan doen, dat deszelfs persoon onschendbaar is, volgt daaruit dat de ministers responsabel zijn. Hij zou verlangen, dat die verantwoordelijkheid bij eene wet wierd geregeld, en dat de ministers, als een bewijs daarvan, de koninklijke besluiten mogten teekenen.

Tot de eigenlijke beschouwing der begrootingswetten wederkeerende, acht de redenaar, dat, sedert het verleden jaar, daarin veel verbeterd is; het gezamenlijk bedrag van de uitgaven is reeds op het minimum gesteld van de door den Koning bepaalde som; het is echter te bejammeren, dat vele aanmerkingen onbeantwoord gebleven zijn. Bij eene onverhoopte verwerping der wetten kunnen zeer wel, zonder tegen de grondwet te handelen, transitoire wetten worden voorgedragen.

Wat de ontwerpen der middelen aangaat, hij kan de afschaffing van de belasting op het gemaal niet stilzwijgend voorbijgaan. Hij had liever gewenscht, dat die belasting verminderd of door eene andere vervangen was geworden, waardoor het ongelukkig gevolg was voorgekomen tot verhooging en vermeerdering van andere belastingen. Vooral kan hij zijne goedkeuring niet hechten aan de verhooging van de belasting op de suiker en hij zoude die verhooging afstemmen, wanneer er eene splitsing van de hoofdstukken in verschillende ontwerpen van wetten plaats had. De spreker verklaart zich ook sterk tegen de fiscale uitlegging van de wetten op de registratie- en zegelregten. Hij zoude echter zijne goedkeuring aan die wetten niet weigeren.

Omtrent de wetten op het syndicaat zal hij nog nadere inlichtingen afwachten, om daarnaar zijne stem te regelen. Intusschen droeg de voorgestelde verandering zijne goedkeuring ten volle weg.

De heer *Collot d'Escury* oordeelt, dat de regering aan vele en groote aanmerkingen is te gemoet gekomen, en men dan ook, alhoewel met alle bezwaren uit den weg geruimd zijn, zijne goedkeuring aan de wetten niet weigeren moest. Vooral na de boodschap van Z. M. van laatstleden Vrijdag behoorde men alle andere bijredenen ter zijde te stellen en de begrooting aan te nemen.

De heer *van de Kasteele* vat met weinig het woord op. Wanneer er geldverkwistende of noodelooze uitgaven op de begrooting voorkwamen, zoude hij de eerste zijn die zijne goedkeuring daaraan stellig weigerde. Doch thans, nu er reeds zoo vele bezuinigingen en aanmerkelijke verligtingen hebben plaats gehad, aarzelt hij geen oogenblik aan dezelve zijne goedkeuring te geven. De redenaar laat zich uit over het beginsel van de ministeriele verantwoordelijkheid, de ongegrondheid der aangevoerde grieven, het ondoelmatige van de begrooting in afzonderlijke ontwerpen van wetten te splitsen en het ongrondwettige om transitoire begrootingen daar te stellen. Hij wil zich niet verantwoordelijk stellen voor de gevolgen van eene verwerping der begrooting, waarvan mogelijk het geheel maatschappelijk bestaan kon afhangen.

De heer *Surmont de Volsberghe* vindt een aantal bezwaren in de aanneming van de voorgedragene wetten. Vele der gedrukte aanmerkingen of gedane vragen zijn onbeantwoord gelaten; de uitgaven zijn te hoog opgevoerd; de belastingen zijn te drukkend; vele uitgaven zijn voor bezuiniging vatbaar; een aantal belastingen zijn vermoedelijk verhoogd [illegible] kan de spreker besluiten, zijne goedkeurende stem aan dezelve te weigeren.

De *voorzitter*: Daar er nog vele leden het woord verlangen, is het vervolg der beraadslagingen bepaald op morgen, ten 11 ure.

Zitting van Woensdag den 16^{den} *December.*

De vergadering wordt ten 12 ure geopend.

Z. Exc. de minister van financien is in de vergadering tegenwoordig.

De beraadslagingen over de begrootingswetten worden vervolgd.

De heer *Fabry-Longrée*, in de zitting van eergisteren, te kennen gegeven hebbende, dat hij zich vereenigde met het gevoelen tot het herstel van grieven, onderzoekt nu de begrootingswetten zelve. Hij kan dezelve niet aannemen, zoo om de hoogte der uitgaven, als omdat de geheele begrooting in 's echts eene wet vereenigd is.

De heer *Donker Curtius* verklaart dat de regering ongetwijfeld aan de hoofdbezwaren, welke hij in het voorleden jaar tegen de begrooting aanvoerde, heeft te gemoet gekomen, en schoon op grond der billijkheid en regtvaardigheid, een belangrijk punt van uitgaven, de kosten namelijk voor de leeraren van de hervormde en andere eerediensten, behalve de katholijke, verhoogd zoude willen zien, zoo zal hij, vermits de regering de billijkheid daarvan erkent, berusten in de hoop, dat, bij kalmere stemming der gemoederen, hierin zal worden voorzien. Hij behoudt zich nogtans voor jaarlijks hierop terug te komen.

Verder merkt de redenaar als eene bijzonderheid aan, dat, terwijl bij de beraadslaging over de begrooting, in de vorige zitting, men zich met geene andere punten heeft bezig gehouden, dan werkelijk uit de begrooting ontleend, thans de grootste tegenstand veel meer uit deze stelling ontstaat: « *geen herstel van grieven, geen geld*. » De redenaar treedt hier in eene uitvoerige ontwikkeling van zijn gevoelen over deze stelling, ten betooge *hoe* hij die stelling beschouwt, *wanneer* hij hare toepassing en werking zoude bekomen, en *ten andere*, dat wij niet alleen niet verkeeren in het geval, waarin deze toepassing begeerd mag worden, maar in tegendeel, de opgewondenheid en overdrijving, waarmede men, ook niet meer dan met minder grond, *grief* op *grief* stapelt, elken vriend des vaderlands, met zelfopoffering van eigene gevoelens en klagten, het zwaarste moet doen wegen en daar de toestemming op de onderhavige begrooting de gedreigde slaking van het geheele staatsgebouw moet trachten te voorkomen. Hoezeer de stelling, *point de subsides, sans redressement des griefs*, thans aan de orde van den dag, naar oordeel van den redenaar haren oorsprong is verschuldigd aan tijden, die niemand zal te rug wenschen, aan het feodale stelsel, met al deszelfs nadeelen, erkent hij de mogelijkheid, ja doelmatigheid van hare toepassing ook nogthans in bijzondere gevallen. Het mag namelijk dan van toepassing zijn, wanneer de grieven zoo drukken, de schending van het maatschappelijk verdrag zoo algemeen erkend, de toestand des lands, daaruit geboren, zoo ondragelijk worden, en het despotismus met de[illegible] zoodanig ten top stijgen, dat men de slaking van dat maatschappelijk verdrag moet verkiezen, boven verdere onderwerping.

Verder betoogt alsnu de redenaar, dat het er verre, zeer verre af is, dat wij tot dien droevigen staat zouden zijn gekomen; met sterke trekken schildert hij den staat, waarin Nederland was vervallen, onder den ijzeren arm van den despoot, waaronder het nog voor eene kleine reeks van jaren heeft gezucht; hoe vrijheid van denkwijs en geweten onderdrukt, in een woord alle vrijheid aan boeijen was gekluisterd, onlangs broeders, zonen werden ter slagtbank gesleept; alles werd uitgeput en onderdrukt; handel, scheepvaart en nijverheid werden verstomd en gefnuikt. Ja, toen, in den rampzaligen tijd, toen de dwingeland in dezen zin en in dezen geest, de waardigste satelieten zijner verfoeijelijke overheersching over ons had gesteld, toen was het, dat ook de redenaar, geroepen of ongeroepen, allerlei weigering, allerlei tegenstand verkoos en verkondigde, en hielp bewerken, al moest zij ook tot geheele ontbinding leiden, liever dan te blijven leven, niet onder die grievende bezwaren, maar onder dat juk der ondragelijkste slavernij. Uitersten als de redenaar boven schetste, kunnen alleen dit uiterste regtvaardigen.

Neen, Edel Mog. Heeren! roept hij uit, wij bevinden ons niet in eenen toestand, welke met dergelijken staat, zelfs in de verwijderdste vergelijking kan worden gebragt.

Hij onderzoekt daarop breedvoerig of de grieven, waarover men zich beklaagt, wel van dien gewigtigen aard zijn, om daarom eenige de geringste stremming in den geregelden loop van 's lands finantien te gedoogen, en de regering *quasi* in verlegenheid te brengen, welke 's lands credit zal ondermijnen, en waarvan de gevolgen vrij meer op het hoofd van de individuele burgers dan op haar hoofd zoude nederkomen.

Men heeft geene reden om zich te beklagen over het zoogenaamde monopolie van het *onderwijs*. Hetzelve is vrij; men kan het onderwijs genieten, waar men wil, en de wetten en reglementen op dit stuk hebben de schoonste vruchten opgeleverd. De ondervinding heeft die verordeningen goedgekeurd, en men [illegible] derzelve zien [illegible]gen; op zijn hoogst zou men daarin eenige wijziging kunnen brengen. Wat onze schoone *moedertaal* betreft, doet de redenaar opmerken, dat zij, die haar in minachting zoeken te brengen, juist degenen zijn, welke dezelve in het minst niet verstaan. Moet men een budget verwerpen, omdat de regering die taal wil bewaren in provincien, waar zij bij uitsluiting gesproken wordt? Steunt dit wel op eenigen grond? Men laat in de zuidelijke provincien, waar zij niet de taal der bevolking uitmaakt, de vrijheid, om zich van de fransche taal te bedienen. Waar bestaat hier dan eene grief? Waarover beklaagt men zich dan?

De redenaar weidt vervolgens uit over de *ministeriele verantwoordelijkheid*. Wat wil men daar toch? Haar bij eene wet te regelen? Dit is onmogelijk. Zij bestaat in Frankrijk volgens het charter, doch ter nauwernood weet men op welke wijs de ministers in regten te betrekken, en er is niet één voorbeeld voor handen, dat men een minister veroordeeld heeft. Alles hangt af van het gewigt der omstandigheden af. Men kan er zich geen juist denkbeeld van vormen. Volgens hem laat de ministe-

riele verantwoordelijk zich gevoegelijk in drie soorten verdeelen; 1°. die wegens misdrijf, in de uitoefening hunner functien begaan. In dit geval is het strafwetboek daar, om de ministers te straffen, en art. 177 onzer grondwet heeft de regtbank aangewezen, voor welke zij moeten te regt staan, namelijk de hooge raad. In niet een land van Europa is, en dit opzigt, de ministeriele verantwoordelijkheid beter geregeld dan bij ons. Hierin bestaat dus niet de minste grief; 2°. de ministers kunnen verantwoordelijk zijn voor burgerlijke benadeeling van den staat of deszelfs individuele leden. Ook hier bestaat het gewone middel van regten lopen, om den staatsdienaar te straffen; en 3°. de ministers kunnen verantwoordelijk zijn wegens onkunde, onwil, onervarenheid, onbeschaafdheid, onachtzaamheid, in een woord, wegens alle die redelijke gebreken, die hen ongeschikt maken, om den staat in die hooge betrekking te dienen, zonder dat het tot eigenlijke vervolging in regten aanleiding zou kunnen geven, maar voor welke zij door het hoofd van den staat kunnen worden ontzet van hunne bediening. Van welke zijde men echter de ministeriele verantwoordelijkheid beschouwt, kan dezelve geen grond opleveren, om daarom eene begrooting af te stemmen.

Het geachte lid juicht den genomen maatregel toe van de afschaffing der bepaling in het reglement der gemeenten, volgens welke een ingezeten van zijne burgerlijke regten beroofd was, wanneer hij, bij het ontvangen van zijn ontslag uit eenige post of bediening, het woord *eervol* niet was vermeld. Hij heeft ook met genoegen gezien, dat de gemeenschap tusschen de Staten Generaal en de regering hersteld en voldoende zal worden geregeld. Hij eindigt zijne redevoering, welke meer dan een uur heeft geduurd, en welke eenen bijzonderen indruk op de vergadering scheen te maken, met de verklaring, dat men het bestuur behoort te ondersteunen, bijzondere gevoelens, over sommige punten, aan het algemeen belang op te offeren en alzoo de wetten aan te nemen. Hij zal voor de aangebodene begrootingswetten stemmen.

De heeren *van Alberda*, *Frets*, *van Alphen* en *Repelaer* verklaren zich mede voor de begrootingen.

De heer *Luyben* verklaart er zich tegen.

De vergadering wordt gescheiden tot morgen elf ure.

Zitting van Donderdag den 17den December.

In deze zitting zijn de beraadslagingen over de begrootingswetten vervolgd. Daarover hebben het woord gevoerd:

Voor de wetten de heeren: *Van Asch van Wyck*, *van Sytzama*, *Geelhand*, *Bakkaert* en *Lemker*.

Tegen de wetten de heeren: *Angillis*, *du Roisin*, *Fallon*, *Barthelemy* en *de Sécus*.

In deze zitting is nog ingekomen eene petitie over de grieven, onderteekend door 20,789 inwoners van de provincie Antwerpen.

De zitting is ten 4 ure opgeheven om morgen ochtend ten 10 ure te worden vervolgd.

Mengelwerk.

OVER HET GEVEN VAN GETUIGENIS DER WAARHEID, NAAR VOORSCHRIFT VAN HET NIEUW ONTWERP VAN WETBOEK VAN STRAFVORDERING.

In het ontwerp van het wetboek van strafvordering, hetwelk dezer dagen in de vergadering der Staten Generaal zal voorgenomen worden, komt deze bepaling voor: »dat de personen, die voor den regter-commissaris gedagvaard zijn, om getuigenis der waarheid af te leggen, niet zullen behoeven te zweren. Hunne verklaringen worden alzoo door geenen eed gesterkt.»

Waarschijnlijk is dit aldus opgenomen, omdat, naar de Fransche jurisprudentie, die in *Nederland* sedert jaren gevolgd wordt, het onder eede afgelegd valsch getuigenis voor den regter van instructie geenszins als meineed gestraft werd; wordende die straf alleen dengenen opgelegd, die verklaring onder eede, tegen waarheid of met achterhoudenheid, in de vergadering, alwaar de betrekkelijke zaak wordt behandeld, heeft afgelegd: zoodanig derhalve, dat een valsche eed, voor den regter ter instructie afgelegd, slechts beschouwd wordt als een godsdienstig of zedelijk kwaad, niet vallende onder het bereik van den wereldlijken regter.

Dit van de Franschen overgenomen beginsel, schijnt alzoo te weeg te hebben gebragt, dat men in *Nederland* het noodeloos, liever het veelvuldige zweren wilde voorkomen, en derhalve, zoo als gezegd, het nieuw ontwerp van wetboek van strafvordering bepaalt: dat de getuigen, gedagvaard voor den regter commissaris (onder die benaming, de werkzaamheden in vele opzigten van den tegenwoordig genoemd wordende regter van instructie zullende waarnemen) bij hunne verklaringen geenen eed zullen behoeven af te leggen.

Men hier omtrent vermeent men te mogen doen opmerken, dat door die verordening het onderzoek groote schade zal lijden; want het is maar al te bekend, dat vele personen zich gaarne aan het geven van getuigenis der waarheid onttrekken, hetzij om zoo doende te vermijden van niet openlijk tegen eenen aangeklaagden te behoeven op te treden; dus te ontduiken eene of andere onaangename aanmerking, die, of door den beschuldigde of zijnen raadsman, dikwijls op het gedrag of eenig gezegde van den getuige gemaakt wordt, hetzij om de moeite of kosten van het reizen voor te komen, om andermaal voor de vergadering, alwaar de zaak afgedaan zal worden, te moeten verschijnen.

De kosten, toch, door het reizen veroorzaakt, zijn, meestijds, immers voor iemand die daarop moet letten, veel grooter dan de vergoeding, die daarvoor wordt toegestaan.

Het zij uit deze of andere voorkomende redenen, of dat men voor of tegen de beschuldigden te getuigen, hetgeen enkele malen gebeuren kan, of uit haat (hoe zeldzaam dan ook, doch hetgeen gebeurt) om der justitie tegen te streven.

Dit nu in aanmerking nemende, zal men beoordeelen, dat het dikwijls zal gebeuren, dat degene, die voor den regter commissaris verschijnt, onwetendheid zal voorwenden, vermits hem niets verbindt, en hij noch voor zich niets voor iemand behoeft te wezen. Zoo doende wordt het onderzoek in den beginne, en dit is zekerlijk het beste om de ware toedragt van zaken te ontdekken, gesmoord; menigwerf zullen misdaden niet ontdekt of niet tot klaarheid gebragt worden; het getal boosdoeners zal in het kwaad straffeloos blijven voortgaan en de maatschappij meer aan wandaden worden blootgesteld.

Wel is waar, er zal door den regter commissaris veel toe gedaan kunnen worden, om den getuige goed uit te hooren; hem zijn pligt onder de oogen te brengen, om alles, wat hem bekend is, te moeten openbaren en niets te verhelen; hem bekend te maken, dat er eene geldelijke boete gesteld is, bijaldien hij geen getuigenis naar behooren geeft: maar het is niet te vooronderstellen, dat al die heeren (hetzij zonder beleediging gezegd) daartoe de vereischte geschiktheid zullen bezitten; soms ook zullen de werkzaamheden niet toelaten, om zich eenen geruimen tijd geduldig met iederen getuige te kunnen bezig houden, en vele der getuigen zullen aan die vermaningen, hoe goed en wel ingerigt, weinig gehoor geven, daar zijlieden, door slechts onwetendheid voor te wenden, van de moeite ontslagen en zeldzaam te overtuigen zullen zijn.

Zoude het derhalve niet beter wezen, tot het oude stelsel terug te keeren, dat iedere getuigenis, hetzij voor de hoven of regtbanken, hetzij voor de regters commissarissen afgelegd, met eede bekrachtigd moet worden; en dat ieder, die valschelijk gezworen had, onverschillig waar, of voor welke bevoegde magt, moet gestraft worden.

Alzoo wordt de waarheid het best ontdekt; want, hetzij de vrees voor de straf op de meineed gesteld, hetzij het godsdienstig en zedelijk gevoel, bij vele menschen toch aanwezig, bij het afleggen van den eed mogen doen vaststellen, dat te weeg zullen brengen, dat de meesten zullen zeggen, hetgeen zij weten en zeldzaam achterhouden, hetwelk openbaar behoort gemaakt te worden.

En dat doel zou zekerlijk nog meer getroffen worden, wanneer de wetgever een duidelijk en voor ieder verstaanbaar formulier van den eed bepaalde en daardoor het thans gebruikelijke (voor de meeste onverstaanbaar) liet vervangen.

Het is zoo, er zoude aldus dikwijls gezworen worden, maar het ontdekken der waarheid, anderzins niet zoo goed te verkrijgen, is dat vereischte wel waardig.

A.. den 1sten December 1829. WL.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 16den December 1580 werd de Drossaard van *Arnhem* door zijn vader om het leven gebragt.

Den 16den dito 1813 kwamen de Engelschen te *Tholen*.

Den 17den dito 1576 werden 200 Spanjaarden door de inwoners van *Utrecht* op de stadswallen doodgeslagen.

Den 17den dito 1807 werd het beruchte decreet van NAPOLEON te *Milaan* uitgevaardigd.

Den 18den dito 1385 werd de vrede te *Doornik* geteekend.

Den 18den dito 1544 vaardigde KAREL V een zeer streng plakkaat tegen de ketters uit, waarna hij, de handen ruim gekregen hebbende, de *protestanten* in *Duitschland* met zoo veel geweld en geluk beoorloogde, dat hij verscheidene steden innam en den landgraaf van *Hessen* en den keurvorst van *Saxen* eindelijk gevangen nam.

Den 19den dito 1562 had de gedenkwaardige veldslag der Hugenooten bij *Dreux* plaats.

Den 19den dito 1819 werd de wisselbank te *Amsterdam* vernietigd.

ARNHEM, den 19den December.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 18 Dec. 1 El 4 Palm 0 Duim; gewassen 0 D., gevallen 0 D

Den 19 dito 1 El 0 Palm 0 Duim; gewassen 0 D., gevallen 10 D

Heden overleed tot bittere droefheid van mij, mijne kinderen en verdere betrekkingen, mijn dierbare Echtgenoot *NICOLAAS PANNEKOEK*; hij eindigde zijn nuttig en werkzaam leven, in den ouderdom van bijna een en zeventig jaren, waarvan ik er ruim twee en dertig met hem in de gelukkigste echt-vereeniging heb mogen doorbrengen.

HEELSUM,
den 14 December
1829.

J. PRINS
Weduwe N. PANNEKOEK.

ELBURG, den 15den December 1829. Heden overleed aldaar, in den ouderdom van ruim zestien jaren, Jonkvrouwe *HENRIETTA JOHANNA VAN MANEN*.

TOONEEL-BERIGT.

Met goedkeuring van de Edel Achtbare Heeren Burgemeester en Wethouders der stad *Arnhem*, zullen de Hoogduitsche operisten van *Amsterdam* de eer hebben te vertoonen:

Op Maandag, den 21sten December 1829.

DER FREISCHÜTZ.

Groote vermaarde Opera, in 4 bedrijven, Muziek van CAREL MARIA VON WEBER; zullende deze Opera met alle daartoe behoorende prachtige Costumes, Decoratiën en verder toestel versierd zijn.

AANBESTEDING.

BURGEMEESTER en ASSESSOREN der GEMEENTE *POUDEROIJEN*, District *Bommelerwaard*, zullen, onder nadere approbatie van Hun Edel Groot Achtbare Heeren Gedeputeerde Staten der Provincie *Gelderland*, publiek, aan den minstaannemenden, op Donderdag den 24sten December 1829, des voormiddags ten tien ure, ten huize van *EGBERT VAN AALST*, in *de Paauw*, te *Aalst*, aanbesteden:

Het BOUWEN eener geheel NIEUWE SCHOOL en ONDERWYZERS-WONING, met al de daartoe benoodigde MATERIALEN; zullende de aanwijzing van den Grond, op welken het Gebouw moet worden gesticht, geschieden door den Heer Assessor, wonende te *Aalst*, terwijl de Conditiën en Bestek ter Secretarie te *Pouderoijen* en ten gemelde woonhuize, reeds ter lezing liggen.

Namens het Bestuur voornoemd,
De Burgemeester en Secretaris,
A. SWAAN.

AMORTISATIE-SYNDICAAT.
ADMINISTRATIE DER DOMEINEN, WEGEN, VAARTEN, ENZ.

Eerste Ressort.

AGENTSCHAP TE *ZWOLLE.*

Op Maandag den 12den Januarij 1830, des voormiddags ten elf ure, zal door den Ondergeteekenden, Agent van het Domein voor de provincie *Overijssel*, residerende te *Zwolle*, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, al of niet in tegenwoordigheid van den Heer Inspecteur der Domeinen in het 1ste Ressort, in het openbaar, ten overstaan van den Heer Mr. *W. H. ROIJER*, Notaris te *Zwolle*, in het Logement *het Hof van Holland*, bij Mejufvrouw *DIEPENHEIM*, te *Zwolle*, worden aanbesteed:

1o. Het DRIEJARIG ONDERHOUD van den 2den ZYTAK, van den Straatweg der 1ste Klasse No. 1, van af de Keistraat der stad *Zwolle*, tot aan de Glacis der stad *Deventer*.

2o. Het DRIEJARIG ONDERHOUD van den STRAATWEG der 1ste Klasse, No. 1, van af de Glacis te *Deventer*, tot aan de stad *Oldenzaal*.

Zullende het Bestek en Conditien ter lezing worden gelegd, behalve aan de Bureaux van den Heer Administrateur der Domeinen te *Arnhem* en van den Heer Agent van het Domein te *Zwolle*, almede te *Zwolle* in het locaal van het provinciaal Gouvernement, in *het Hof van Holland*; te *Zutphen* bij *WEENINK* in *het Posthuis*; te *Wyhe* in *den Brabandschen Wagen*; te *Holten* bij *VINCENT*; te *Goor* bij *VAN DELDEN*; te *Hengelo* bij *SWALMEIJER*; te *Oldenzaal* bij de Wed. *VAN DELDEN*, en te *Vollenhoven* bij *VAN SMIRN*.

Terwijl nadere informatien zijn te bekomen bij den Agent voornoemd en bij den Opziener der Wegen te *Deventer*.

De Agent voornoemd,
W. G. HOVY.

---

§ § § De Notaris Mr. *VAN HUGENPOTH*, residerende binnen *Arnhem*, zal op Woensdag den 30sten December 1829, des avonds om 6 uren, ten huize van Mejufvrouw de Weduwe *PEPFENHAUSER*, in het Logement *het Zwijnshoofd*, binnen *Arnhem*, finaal aan de meestbiedende verkoopen:

Een logeabel HEERENHUIS, staande en gelegen in het vrolijkste gedeelte der stad *Arnhem*, in de Koningstraat, gemerkt wijk F No. 25, tusschen de Huizen, bewoond door den Heer *LICHTENBELT* ter eene, en den Heer Militie-Commissaris *VHEERE* ter andere zijde, zijnde het te verkoopen perceel laatstelijk bewoond bij wijlen Mevrouw de Weduwe *LE GRAND*, geboren *CUNCELL*.

Bij den inzet met de hoogen gebragt op . . . *f* 5035 : 00

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van gezegden Notaris Mr. *VAN HUGENPOTH*, alwaar de Veil-Conditien voor een ieder ter visie zullen liggen, terwijl men zich ter bezigtiging dagelijks, uitgezonderd des Zaturdags en Zondags, zal kunnen vervoegen aan het Huis zelve, mits vooraf belet vragende.

---

† † † Op Dingsdag den 29sten December 1829, des morgens ten elf ure, ten huize der Wed. *KNAVEN*, te *Gendringen*, zal door het ministerie van den aldaar residerenden Notaris *KOLFSCHOTEN*, in publieke veiling finaal verkocht worden: Een sedert weinige jaren nieuw gebouwd ruim WOONHUIS, zeer geschikt tot allerhande nering en bedrijf [illegible] *Gendringen*, No. 76, met TUIN en groote [illegible] er achter. — Informatien ten Kantore van voornoemden Notaris.

---

† § † Op Donderdag den zevenden Januarij 1800 dertig, des voordemiddags ten tien ure, zal in het Koffijhuis *het Zwijnshoofd*, te *Zutphen* bij publieke veiling worden verkocht: eenige perceelen zeer zware PEPPELEN- en YPEN BOOMEN, wegens derzelver gaafheid geschikt voor Timmerhout, en de Ypen in het bijzonder voor Kastemakerswerk, mitsgaders voor Afbraak eene zeer hechte BOERENSCHUUR, van alle zijden met Planken bekleed en aan eene zijde voor een gedeelte met Pannen gedekt, en een ZAADBERG van vijf Roeden; een en ander staande op het Erve *Holhuizen*, gelegen bij den *Yssel*, in de Buurtschap *Korten-Oever*, in de Gemeente van *Brummen*, bewoond door *S. HEIDENDAAL*, door wien de aanwijzing zal geschieden.

[illegible] VERKOOPING van BOOMEN. [illegible] op Dingsdag den 22sten December 1829, des morgens ten [illegible] ure, in het Geregtshuis van *Leersum*; van ongeveer 350 zware en gave EIKEN BOOMEN, geschikt tot Zaagstukken en Bergroeden; 49 zware YPEN BOOMEN en ongeveer 3000 DENNEN, van differente dikte; staande alles nabij de Ridderhofstad *Zuijlestijn*; kunnende, om de nabijheid van de rivier den *Rijn*, zeer gemakkelijk vervoerd worden. Informatie bij den Rentmeester *H. DE RIDDER*, te *Amerongen*.

---

† † † Tegen 1o. Mei 1830 wordt IN HUUR aangeboden; een aangenaam, voor Zomer- en Winterverblijf geschikt BUITENGOED, met STALLING en verdere GEMAKKEN, uitgestrekte TUINEN, BOOMGAARDEN en eene WEIDE; alles gelegen in de nabijheid van het aangename dorp *Dieren*, in *Gelderland*, en weinige minuten van den Straatweg op *Zutphen*. — Te bevragen bij Mr. *E. Æ. HOOGLANDT*, Notaris te *Dieren*, bij *Arnhem*. — *Brieven franko.*

CARAQUES-CHOCOLADE.

Alom gezocht, wegens deszelfs zuiverheid, kracht, aangenamen smaak en andere uitmuntende Eigenschappen, is thans door den Ondergeteekenden ook te *Arnhem* verkrijgbaar gesteld, doch alleen bij den heer Apotheker *J. J. BUDDINGH*, voor den vasten prijs van *f* 1.50 het verzegelde Halve Ned. Pond; bij wien tevens deszelfs gerenommeerde GOMMA, zoo uitmuntend in Teering, Hoest en andere Borstkwalen, alsmede zijne *Professor HOFFMAN'S* SLYM- en MAAGPILLEN, te bekomen zijn.

J. C. H. VAN HARINXMA,
Apotheker te Leeuwarden.

---

§ § § Daar wij den geruimen tijd van ten minste een jaar wilden afwachten, om de overtuiging te hebben, dat onze bijna wonderbaarlijke Genezing stand zoude houden, alvorens daarvan een getuigenis af te leggen, en deze thans zonder terugkeering van onze kwaal verstreken zijnde, zoo achten wij ons uit erkentelijkheid verpligt onzen redder en tevens onzen Stadgenoot openlijk onzen dank te betuigen voor de door zijne bewerking verkregene verlossing van de ondragelijkste pijnen. De eerst ondergeteekende dankt voor de herstelling van eene kwaal, welke gedurende acht jaren onder de behandeling van de kundigste geneesheeren, zoodanig verergerde en hare krachten verminderde, dat zij ten laatsten buiten staat was haar kwijnend ligchaam voort te slepen.

De tweede lijderes was sedert vier jaren door een blijvend rhumatisme aangetast, welke haar eene verstijving en verkromming in de Gewrigten had veroorzaakt; zoodanig, dat zij, tot alle werk buiten staat, niet meer in haar noodwendig levensonderhoud konde voorzien.

De derde, eene weduwe van reeds ver gevorde jaren, was door eene vermagering aan de linker zijde en door aanhoudende aanvallen van jicht, ten eenenmale buiten staat hare werkzaamheden te verrigten, en hoezeer zij niet anders dacht dan dat hare kwaal (schoon door een voornaam geneesheer behandeld) alleen met den dood zoude eindigen, mag zij thans voor eene volkomene genezing haren dank betuigen.

Het is dus uit liefde tot de waarheid en lijdende medemenschen, dat wij niet willen afzijn om aan de behandeling van hem, waardoor wij van onze hiervoren genoemde kwalen zijn genezen, langs dezen weg openlijk hulde te doen.

G. VONGERS.
ALLEBARTA MARTENS.
W. SCHENS, Wed. EVERS.

De Ondergeteekende getuigt naar waarheid, dat zijne vrouw door jicht zoo verre verzwakt was, dat zij, daardoor reeds naar de eene zijde overhellende, belet werd behoorlijk te gaan; maar door onzen stadgenoot, hierboven gemeld, volkomen hersteld is.

J. VAN GIESEN.

Ingevolge dit hier bovenstaande, verklaar ik, dat mijn jongste zoon buiten staat was (door welke ondersteuning ook) in het minste te kunnen staan. Doch door de behandeling van gezegden stadgenoot die krachten, die dezelve behoefde, heeft verkregen.

[illegible]
Kapitein.

*** *BREST VAN KEMPEN*, Boekverkooper te *Brussel*, is voornemens, om bij inteekening, uit te geven: eene PRACHT-UITGAVE van AL DE WERKEN VAN *JACOB CATS*, opgedragen aan Z. K. H. den Prins van Oranje, waarvan de Prospectus aan de voornaamste Boekhandelaren van het Rijk verzonden zijn. Het geheele Werk zal bestaan in 13 deelen, in gr. 8vo., met al de Platen en Vignetten, welke bij afleveringen van 5 à 6 bladen zullen uitkomen en 75 à 80 afleveringen bedragen zullen. Alles breeder in het Prospectus vermeld, waarin twee Vignetten ter proeve gegeven zijn. De prijs van iedere aflevering is *f* 1.50. De eerste aflevering zal in Maart 1830 gereed zijn.

*** Bij *BREST VAN KEMPEN*, Boekverkooper te *Brussel*, is van de Pers gekomen en aan zijne Correspondenten verzonden:

NIEUWE GEDICHTEN van *Frouwe K. W. BILDERDYK*, kartonnen band, in 8vo. *f* 2.90.

*** Bij de Boekhandelaren *ANTON CRAMER en COMP.*, Heeregracht over de Kruisstraat, No. 170, te *Amsterdam*, is van de pers gekomen en alom verzonden:

I. *Voorheen en Thans*, of *Nederlandsche Zeden*, geschetst in kleine tafereelen (Jaarboekje voor 1830) door A. CRAMER, met twee karikatuurplaatjes, in kartonnen bandje . . . *f* 1.25.

II. De *Grijsaard uit de Rotskloven van St. Domingo*, of *de Slagtoffers van den Slavenopstand*, een oorspronkelijk *historisch tafereel* uit de negentiende eeuw, met eene voortreffelijke *gravure*, prijs . . . *f* 2.10.

III. De *Pelgrim der Nederlanden*, *schetsende de zeden en gebruiken* [illegible] steden en dorpen, door A. CRAMER [illegible] prijs [illegible]

ALMANAK VOOR HET [illegible] VOOR 1830.

Inhoudende, onder anderen: aan den Redacteur, door *C. Loots.* — Agatha, of de Zwitsersche Landverhuister, door Mr. *Robidé van der Aa.* — Mijn dagelijksch lied, door *H. Tollens, Cz.* — Jongelings Vriendenlied, door *L. van den Broek.* — De minnezangster, door *P. Lauwerse.* — Geestenhand, door *A. Boxman.* — Hertog Arnoud, in den kerker, 1469, door Mr. *Staring van den Wildenborch.* — De jaargetijden, door Mejufvr. *P. Moens.* — De Heer van Gouver, door *N. Swart.* — Lentezucht, door *J. v. Walré.* — Robberts Raaf, door *C. G. Withuys*, enz. — Voorzien met portret en platen, geteekend door *L. J. Hansen*; *J. H. Koekkoek*, *J. A. Kruseman*, *H.* en *A. F. Wientz*, en gegraveerd door den beroemden *P. Velijn.* — In netten kartonnen band en koker, verguld op snee *f* 4.80. — De uitgave geschiedt bij den Boekhandelaar G. J. A. BEIJERINCK, te *Amsterdam*, en verder alom.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME Boekdrukker.